

JUTRO

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev :

"JUTRO" izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 3. jutraj, ob ponedeljkih ob 10. dopoldne. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1.20, z dostavljanjem na dom K 1.50; s pošto celoletno K 20.—, polletno K 10.—, četrtletno K 5.—, mesečno K 1.70. Za izoženstvo celoletno K 30.—.

Telefon številka 303.

Posamezna številka 6 vinarjev :

Uredništvo in upravnistvo je v Prandikanski ulici 8. Dopolni se pošiljajo uredništvu, naročnina upravnistvu. Neprankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vsta 10 v, osemnice, poslana in zahvale vsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju popusti. Za odgovor je priložiti znamke.

Telefon številka 303.

Vohuni na delu.

Po velikih blamažah, ki so jih doživeli pri "veleizdajniškem" procesu v Zagrebu in Friedjungovem procesu na Dunaju oni, ki so oba procesa provocirali, so začeli mnogi misliti, da sedaj ne bo več mogoče kak proces take vrste in da so oni obskurni individui, ki so s takimi procesi polnili svoje žepe, enkrat za vselej popolnoma diskreditirani povsod, da jim za njihove denunciacije ne bo dal nihče niti vinarja več, ker se nihče od njih ne bo dal — voditi za nos.

To bi bilo tudi naravno in v vsaki drugi državi bi sedeli ljudje kakor je prosluli špijon Nastić in famozni židovski "žurnalista" Steinhardt, v ječi radi varanja javnih oblastnih, izvršenega z edinim namenom izmamljati denarja, da bi mogli na lahek način in brez dela gosposko živeti, če tudi radi tega trpi in pride v nesrečo na stotine nedolžnih ljudi — žrtev njihove pokvarjenosti in popolne moralne propalosti.

V vsaki drugi državi, v vsaki drugi družbi, bi bili ljudje kakor Nastić, Steinhardt in slični ljudje popolnoma nemogoči in vse bi se s studom obračalo od njih, vse bi jih zaničevalo in se jih izogibalo — samo v avstro-ogrski monarhiji nosijo taki ljudje lahko po konci glave, imajo pristop v vsako družbo in živijo v posebni milosti raznih merodajnih in nemerodajnih faktorjev, ki brez senzacij političnih afer ne morejo živeti in ako se take afer ne počijo poroditi same, jih ti faktorji — vsi varijo sami in za to rabijo take ljudi, ki so pripravljeni služiti za dober denar vsakemu in vsaki še tako nepošteni stvari, ljudi, ki so pripravljeni storiti za denar vsako podlost.

Za nekaj časa so se ta obskurna bitja malo potuhnila in širša javnost ni vedela kje se nahajajo in kaj delajo; splošno se je mislilo, da so glasoviti fabrikanti raznih lažljivih "dokumentov" izginili s površja in da vživajo mirno sadove svojega dosedanjega dela, da živijo od denarja, ki so ga zaslužili s fabriciranjem materiala za zagrebški "veleizdajniški" in Friedjungov proces.

To je bila zmota, ker razni Nastići in Steinhardt mislijo, da so še premalo zaslužili in ker je v Avstro-Ogrski dosti takih ljudi, klik in celih strank, ki špekulirajo z avstrijskim patriotizmom, so se obračunili Nastići in Steinhardt na njih, jim ponudili svoje usluge in sedaj so menda že na delu, njihova fabrika začne kmalu delati.

Pred dnevi smo čitali v "Slov. Narodu" kratko notico, da se nahaja v Ljubljani Izidor Steinhardt, ki se predstavlja povsod za časnika, če tudi se s časnikaštvom zelo malo peča. To je Žid in najprej je bil agent, potem pa se mu je posrečilo, da je postal dopisnik nekaterih večjih listov, mimogrede je pa špijoniral za Bolgarsko, za Avstrijo in za Črno goro —

samo, da je čim več zaslužil. Resnice nikdar ni ljubil in ako ni imel nič resničnega poročati, je — lagal. Nastiću je pomagal pri sestavljanju njegove glasovite denuncijantske brošure in je sploh igral veliko vlogo pri zagrebškem in dunajskem procesu.

Kaj je delal ta nemški Žid, ta vohun in denuncijant v Ljubljani? Odgovor na to vprašanje je zelo lahek: naši klerikalci bi radi igrali vlogo rešiteljev Avstrije in zato bi rabili v Ljubljani in na Slovenskem sploh — nekaj veleizdajalcev, nevarnih za obstoj države in zato so poklicali v Ljubljano Steinhardta, da se zmenijo z njim za ceno po kateri bi jim hotel on in njegova družba fabricirati veleizdajnike.

Slovenski klerikalci, nemški Žid in morda še kak zanimiv tip! Ali ni to interesirantno? "Les affaires soui les affaires", za drugo se ne gre kot za kšeft in naši klerikalci bi delali kšefte tudi s samim Luciferjem, ako bi jim le kazalo to in zakaj se potem ne bi zvezali z nemškim čifutom, četudi je ta notoričen vohun?

Mreža je torej nastavljena in sicer na prav obsežnem terenu: od Ljubljane do Dunaja, Budimpešte, Zagreba in Beograda. In kdo se vjame na njo? Oni, ki so jo nastavili, kakor se je to zgodilo tudi v zagrebškem "veleizdajniškem" in dunajskem t. zv. Friedjungovem procesu.

Po našem mnenju bi bilo naravno koristno, ko bi se začelo eksperimentirati s preganjanjem "veleizdajalcev" tudi na Slovenskem. Par ljudi bi morda nekaj časa po nedolžnem trpelo, ali klerikalci bi stali razkrinkani pred celim svetom kot protinarodna, vohunska stranka, ki se ne sramuje niti najpodlejših in najgnusnejših sredstev v boju za dosego svojih sebičnih in umazanih ciljev.

Da, vohuni so na delu — in naj le bodo!

O delovanju krščanskih misijonarjev na Vzhodu.

Phil. dr. Otokar Berthold.

(Za epilog velehradskega shoda za versko zedinjenje poslovenil N.-n.)

Za časa portugalskega vpada prihaja krščanstvo tudi v zahodni del srednje Indije (leta 1532.) ustanove Salsette in utemelje krščansko občino Bassein severno od Bombay in na otok Ceylon (l. 1522). Po Ceylonu se je širilo krščanstvo skoraj izključno zaradi dobičakarstnosti in vladaželjnosti nekaterih domačih rodbin, čeprav je bila razširjena že tedaj po Ceylonu v marsikaterem oziru popolnejša vera od krščanstva, namreč budizem. V isti dobi prihaja rimskokatoliška povenjenj tudi na Kitajsko in Japonsko, ki enako, kot v Indiji, skuša pred vsem izkoreniniti kristjane drugih sekt, ki so prišle tje pred tem vpadom. Ko je slava Portugalcev zapadla,

se je širilo krščanstvo nadalje po Vzhodu ter so nastajale nove krščanske sekte tako, kot se razvijajo razmere v Evropi in kateri evropski narod si prisvojuje večje pravice po azijskih deželah. Zato imamo sedaj na Vzhodu na kupu najraznejše krščanske sekte, o katerih obstanku včasih v Evropi nimamo niti pojma. Te sekte se večinoma med saboj preganjajo in zelo redkokada podpirajo; ampak tega nikdar ne v verskih, temveč le v političnih zadevah, kadar se gre za korist njih naroda. Ni brez zanimivosti, opazovati tiste krščanske misijone, ki so prišli v svojem razvitku tako daleč, in sicer opazovati njih delovanje tako v verskem kot političnem oziru. Šele s tem nam bodo primerno jasni pojmi, s katerimi misijonarji tako radi otepaajo okrog sebe govore o "opravičenosti" in "pomenu" misijonov, ter spoznamo resnično nevarnost, ki grozi od misijonov in ki ni majhna,

II.

Za spoznanje delovanja krščanskih misijonarjev po vzhodnih krajih je — kot sem že omenil — najvažnejša Indija. To pa pred vsem zato, ker je v rokah krščanske angleške vlade, ki pušča krščanskim misijonarjem povsod prosto roko. Kar se tiče nekaterih protestantskih sekt (posebno anglikanske cerkve), pa njih delovanje celo zelo izdatno podpira, čeprav postopa na drugi strani strpno napram vsaki veri, krščanski ali nekrščanski. Za časa svojega potovanja po britanski Indiji sem imel celo pogosto priložnost opazovati misijonsko krščansko delovanje, in že tedaj sem se odločil, da podvržem delovanje misijonarjev kritiki, čim se mi ponudi za to ugodna prilika. Na ta način je nastala tale razprava, katere glavni namen je opozoriti na celo to zadevo, ki je zelo akutna in zahteva v marsikaterem oziru nekoliko uspešnejši protitlak.

Če hočemo pravilno presoditi delovanje krščanskih misijonarjev, moramo najpred pomisliti, kaj si sami nalagajo za nalogo, in s kakimi sredstvi hočejo ta namen doseči. A s primerjanjem teh misijonarskih namer z njih resničnim delovanjem pridemo zelo lahko do pravilne sodbe o njih delovanju.

Misijonarji vseh krščanskih sekt brez izjeme proglašajo složno za svoj cilj spreobračanje poganov na krščansko vero in s tem z jamčenje večne blaženosti tistim, ki niso tako srečni, da bi bili pred spoznanje luč prave vere ali se celo narodili v naročju svete cerkve.

Razen verskega podučevanja priznavanja kot sredstvo za dosego tega cilja zlasti seznanjanje nevercev z evropsko kulturo, o kateri trdijo, da je posledica tega, da so Evropejci krščanske vere.

Ne bom kritiziral vrednosti postavljenega cilja, toda vsaj nekaj besedi moram spregovoriti o sredstvih, ki imajo uvesti do izvršitve dane naloge in dosege tega cilja. Pred vsem je treba opozoriti na to, da si ljudje v svojih nazorih popolnoma zamenjujejo pojem kulture in civilizacije, kar sta v resnici dva popolnoma različna pojma. Privsem tem se popolnoma neopravičeno proglašajo evropska civilizacija za posledico verskega krščanskega življenja, čeprav je ravno narobe res. Spomnimo se le na preganje Galileja ali Kristofa Kolumba, pa ne bomo verjeli nič več tej misijonarski floskuli. Toda misijonarji stvari ne jemljejo posebno važno in razumejo pod tem, kar imenujejo evropsko kulturo, nekoliko privitve izobrazbe, branje, pisanje, včasih še malo računstva, zlasti pa petje, katero potrebujejo za božjo službo; k temu pride še rokodelsko znanje in ročnost, kar človeku olajšuje in zudobnuje življenje, torej n. pr. poljedelstvo, tkanje, mizarstvo i. p. stvari. To rokodelsko znanje ima seve praktičen pomen, ali le za ljudstvo, katero ga doseže še nima, torej za primitivne narode (n. pr. afriške ali avstralske črnce), nikakor pa ne za narode, ki so kulturno visoko izobraženi, kot so n. pr. Indijci, Japonci ali Kitajci. Njih kultura presega v nekaterih virih tudi evropsko kulturo, čeprav se sicer zdi, da stoji na nekoliko nižji stopnji. Pri njih namreč civilizacija — napredek v praktičnih ročnostih — ni dosegla takšne višine, kot v Evropi; to pa posebno zato, ker skratka življenski pogoji dovoljujejo na lažji način pridobivati sredstva za vzdrževanje življenja. Te življenske potrebe niso od njih torej zahtevale toliko bistroumnosti in duševnega napenjanja, tako da so prebitke duševnih sil mogli porabiti v drugem smeru, kjer so potem zopet prišli višje, kot so dovolile evropske razmere svojim ljudem.

Sedaj pa primerimo te misijonarske namene z resničnimi razmerami! Po svojih potovanjih sem našel celo malo takšnih misijonarjev, ki bi se bili brigali za večno izveličanje takih ljudi, ki se niso spoznali krščanstva. Njim se gre za nekaj čisto drugega, namreč za čim večje število spreobrnjenec, s katerim bi se mogli izkazati svojim predstojnikom in požrtvovalnim darovalcem, ki jih podpirajo iz Evrope z denarjem. Vsled te spremembe misijonarskih namenov se menjaajo seve tudi sredstva. V ospredje tega delovanja stopa prefriganost, kulturna sredstva se pa umikajo temeljito v ozadje. Pri tem seve ni mogoče oporekati dejstvu, da bi krščanski misijoni ne vzdrževali cele vrste šol po vzhodu; toda če si to

ogledamo bližje, dobimo o njem popolnomo spremenjene sodbe.

Stroški za misijonske šole se porivajo s prispevki pobožnih evropskih dušic in mastnih fondov misijonjskih družb po Evropi tako izdatno, da bi se dalo pri pametnem in primernem gospodarstvu vzdrževati za ta denar še enkrat toliko, pa primernejše urejenih šol kot sedaj. To velja posebno za angleške misijone, ki imajo na razpolago milijonske zaklade, Se bolj ubogo izgleda ta "propaganda evropske kulture", če pogledamo na vsebino in način podučevanja po misijonjskih šolah. Večina misijonjskih šol so elementarne šole, kjer se učenci uče skoro izključno samo brati in pisati, razen tega pa nekoliko računati. Po realijah in prirodoslovnem poduku po teh elementarnih šolah ni niti sledu. Za poduk v čitanju služi večinoma svetopisemsko besedilo, seve ostriženo na nevarnih mestih; posamezni stavki iz njega se nahajajo celo še v abecednikih za najnižjo učno stopinjo. Molitve je v teh vrstah šol zelo veliko ter se v tem oziru ne zamudi nobena prilika. Dobro označuje to vrsto šol priznanje v letnem poročilu London Mission Society za leto 1899 do 1900, kjer stoji, da je v mestu Trevandrum več kot 150 deklet zapustilo misijonsko šolo, da bi dosegle višjo stopinjo izobrazbe v vladnih šolah.

Seveda so te šole javne in javno pristopne članom katerekoli vere. Zato se seve dogaja, da je večina učencev po misijonjskih šolah nekrščanske vere. Te učence vabijo misijonarji v svoje šole z vsemi mogočimi sredstvi in ugodnostmi. V Kandy (na Ceylonu) sem n. pr. videl, da obiskujejo otroci meni znanih budistov katoliško šolo Trinity College in hodijo vsak dan jutraj v cerkev. Na svoje začudenje sem zvedel, da dobi vsak otrok, ki hodi v cerkev, v šoli vsak dan kos kruha z maslom in marmelado, in razen tega pa še vse potrebne šolske pripomočke. Tako privabljeni učenci nevernikov so v šoli predmet posebne pozornosti misijonarjev. Ta pozornost in skrbnost začenja s tem, da misijonar razlaga učencu, kako se krščanska vera prav za prav ne razlikuje mnogo od vere, katero on priznava in da je prava razlika pravzaprav v tem, da so v krščanski veri vsa načela obdelana do zadnjih posledic in da je zato krščanska vera najpopolnejša. Poznejše skuša misijonar učencu zgledovati njegovo vero s pripovedovanjem gnjusnih, navadno neresničnih zgodbic, potem z opisovanjem grozot peklenjskih kazni, katere mora trpeti vsak, kdor ni krščanske vere. Z vsemi temi sredstvi delujejo misijonarji zelo močno na

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice.

Rez. zaklad nad 500.000 kron. Stanje hranilnih vlog 20 milijonov kron. Obrestuje hranilne vloge po čistih 4½% brez odbitka rentnega davka.

LISTEK.

MICHEL ZEVACO:

Ljubimca beneška.

Gondola je plavala nekako počasi. Juana je lahko ostala v gotovi razdalji; njene misli so bile v tej usodepolni uri kakor blazine; zdaj je hotela zakričati, da bi opozorila Sandrigo; zdaj ji je bolečina ljubosumja trgala srce; zdalo se ji je, da je preteklo kvečjemu par minut, ko je nenadoma videla, kako je stopil Skalabrino z bodalom v roki proti šatoru.

Zdaj se ji je vrnila vsa jasnost duha. Z obupnim naporom je silno pognala svoj čolnč . . .

Prepozno!

Krivava drama se je izvršila. Trepetaje v brezumni grozi, je Juana videla, kako se gondola maje, kako je Skalabrino zalutal Imperijo v vodo. Gondola se je prevrnila . . .

Trenotek nato, ko je Skalabrino dospel do nabrežja, je Juana priveslala do prevrnjene gondole, ki se je rahlo zibala v vodi, s hrbitom navzgor.

— Sandrigo! Sandrigo! . . .

Noben glas ni odgovoril klicanju mlade ženske, ki se je zgrudila spredaj na svoji barčici na kolena, oči uprte na to črno vodno površino, ležečo v mrklem miru in molčanju, ki ga je motilo samo pluskanje ob gondoline boke.

— Mrtev! je zahropela. Mrtev! Mrtva moja ljubezen! Mrtvo moje življenje!

Da, v tem trenutku je nesrečnica pozabila, kaj je bil mož, ki ga je ljubila. Njena ljubezen edina je ostala zdaj na površju.

In ko je, brez moči, da bi zaplakala, strmela venomer v zlovesči kanal, je nenadoma vzplavalo pred njo nekaj belega . . . obleka . . . telo . . . ženska . . .

Imperija!

Sklonila se je, prišla za obleko ter jo potegnila k sebi; z naporom nenavadne moči in spretnosti se ji je posrečilo dvigniti telo in ga položiti v barko.

Nato je z zlovesčo željnostjo, z bridkim kopnenjem, da bi zakopala svoje prste v to blede grlo in svoje nohte v ta obraz, ki si je bil ohranil nekakšno tragično lepoto, počenila poleg Imperije . . .

Preteklo je nekaj minut . . .

Barčica se je zibala brez krmila tik ob prevrnjeni gondoli, ki se je v včasih dotaknila z zamolklim šumom, kakor da bi dve krsti trčili druga ob drugo.

Juana je za hip odtrgala svoje napol brezumne oči od Imperije, nato pa jih je nenadoma spet uprla vanjo; morda se je bala, da ne bi telo mahoma izginilo.

Tako je občevala, komolec na kolienih in roke v laseh, ki jih je zvijala z mehanično gesto; na njenih ustnicah pa se je vedno iznova hrepe oglašala beseda:

— Mrtva moja ljubezen. Mrtvo moje življenje!

Drgetala je . . .

Njeno življenje! . . . Ubogo življenje! . . . Zdaj je šlo mimo nje v širokih, naglih slikah, in v slehernem teh prizorov je Juana našla kak spomin o njem, ki ga je ljubila.

Telo se je zganilo.

Juana se je zdrznila. Ali se je morda samo zazibala barka? . . . Ne . . . Grlo utopljenke se je napejalo v naporu vzdihljaja; in lahno utripanje trepalnic je pričalo, da se kurtizani vrača življenje.

Vsa propadla je Juana prisostvovala temu prebujenju, ne da bi se zganila.

Naposled je Imperija odprla oči, in njen pogled se je srečal z Juanim.

Dolge minute so minile tako . . .

Ti dve ženski sta gledali druga drugo, kakor da se hočeta navdati vzajemno s brezumnim nemirom svojih src. Imperiji se je z naporom posrečilo, da se je dvignila; sedla je ter se ozrla napokoli z negotovim pogledom, ki se je vrnil nasprotnik k Juani.

— Kdo si? je vprašala.

— Ljubila sem ga! je odgovorila Juana.

— Ljubila . . . koga?

— Sandrigo.

Juana je čutila iznova tisto kruto željo, da bi zasadila

svoje nohte kurtizani v obraz. Zmanjkalo ji je sape.

Imperija se je zasmejala z rezkim smehom in se vzravnila popolnoma.

— Sandrigo! je zaklicala, Sandrigo! . . . Na, poglej!

Juana je mehanično obrnila oči za njeno iztegnjeno roko. In zdajci se je vzravnila tudi ona; v glavi se ji je zavrtelo od blazne groze in neizrekljivega obupa.

Tam, pred njenimi očmi, na površju črne vode, v pošastni svetlobi luninih žarkov, blizu prevrnjene gondole, se je zibalo truplo Sandrigovo, in ročnik bodala se mu je dvigal nad prsi kakor mrtvaški križ.

— Sandrigo! je zaupila Juana brezumna, ljubezen moja, počakaj me! . . .

In ta hip se je spustila v vodo; s krčevito gesto je objela mrliča in ga stiskala k sebi.

Njene roke so se oklenile njegovega vratu.

Obedve telesi, živo in mrtvo, sta se pogreznili.

Kmalu je bilo videti le še dvoje glav.

Z vso neskončno nežnostjo svoje ljubezni, ki je ostala čista do smrti, je Juana pritisnila svoje ustnice na ledena usta mrličeva.

In obadva sta se potopila na dno.

VIII.

Imperija.

Skalabrino je skočil v vodo v trenutku, ko se je gondola prevrnila.

Plaval je, ne brigaje se zato, kaj se godi za njegovim hrbitom.

Ko je dospel na breg, se je napotil na Olivolski otok, kamor je dospel drgetaje, ne toliko od vode, ki mu je premočila vso obleko, kolikor od svojega groznicega razburjenja.

Roland ga je čakal.

Prva beseda orjakova, ko ga je zagledal, je bila:

— Kaj je z mojo hčerjo?

— Ni še nobenih novic; Bembovo palačo smo preiskali brez uspeha.

(Dalle.)

nežno otroško dušo; in zelo pogosto se zgodi, da se da otrok res preslepiti in včasih naravnost sfantazirati za krščanstvo. To omogočuje silno versko nagnjenje, kakoršno imamo pri večini Azijatov, in skrbno prenehanje po srečnem posmrtnem življenju. — Če pa ne uspeva delo s pomočjo teh sredstev, se poslužujejo misijonarji raznih obljub, ponujajo učencem časti in zagotavljajo sprejem v urade. Če pa niti to sredstvo ne pomaga, ne boje se misijonarji niti z mernjanja posebno v tem slučaju, če se branijo stariši pokrščenca otroka. To sredstvo rabijo največkrat rimski in anglikanski misijonarji, ki se kažejo v tej stroki kot izveščani virtuozji.

Cestokrat so me domorodci povpraševali za svet v raznih kočljivih zadevah, zlasti kar se tiče misijonarjev in istotako so mi domačini pripovedovali zanimive podrobnosti te vrste. Iz teh mnogobrojnih slučajev, za katere sem zvedel, je nad vse zanimiv slučaj mojega učitelja sinhalščine, pandita Batuvantudava.

DNEVNE VESTI.

O zadnjem požaru v Dravljah in klerikalna olika. Ko je pred nekaj dnevi gorelo poslopje Iv. Klemenca v Zgornji Šiški udeležilo se je — kakor ste že poročali — gasilne akcije z vso požrtovalnostjo tudi gasilno društvo iz naše vasi. Člani gasilnega društva so po danem signalu hiteli na mesto požara z največjo naglico, pri tem pa so naleteli dotičniki ki so se peljali z voznimi kolesi oziroma pešci poslužno se krajše in bližje poti na ovire in motenje pri hiši Ivana Pirnata p. d. pri Adamu v Dravljah. Tu sta namreč prihajajoče pričakovala hišna gosposinja, Adamova mama in sin Jože, ter jih obkladala z raznimi psovkami, mlajši sin pa je, očividno pripravljen, kadar se je kak gasilec mimo pripeljal hipno predenj zapeljal samokolnico, jo sredi ceste pustil, ter odskočil stran. Bila je nevarnost in le slučaj je bil, da se ni zgodila pri tem nesreča. Ker je pa tako motenje in oviranje pomoči tudi proti zakonu, in ker se čuje, da se o stvari še ni ničesar ukrenilo, pozivljamo c. kr. orožništvo naj o stvari vpletje preiskavo in naj se storilec kaznuje, da se v prihodnje ne prigradijo zopet podobne ovire od ljudi, ki ne razumejo, kaj je gasilno društvo, in kaj pomoč bližnjemu. Natančne informacije dobijo se pri prost. gas. društvu v Dravljah.

C. kr. tobačna tovarna v službi klerikalizma. (Iz Zgornje Šiške). Pri nas imamo klerikalno društvo z dolnim napisom „Slovensko katoliško izobraževalno društvo v Zgornji Šiški“. To društvo četudi z grozovitimi dolgi imenom pa ima prav malo članov. Predsednik in duša temu društvu je Ivan Babnik, uradnik v c. kr. tobačni tovarni v Ljubljani. Ker pa ta dični predsednik ne more pridobiti svojemu društvu članov s koristnim delovanjem društva, poskusil je zadnji čas s tem, da preskrbuje društvenim članom brezplačne smodke. Ne vemo sicer koliko smodk je dovoljno uradnikom v tobačni tovarni brezplačno odzemat, a gotovo pa ne toliko, da bi se z njimi lahko zalagalo in pridobivalo člane raznih društev, kakor to dela uradnik tobačne tovarne Ivan Babnik iz Zgornje Šiške. Apelujemo na c. kr. tobačne uprave vodstvo, da se s takimi mahinacijami od strani uradnikov preneha, ker občinstvo nikakor ni zadovoljno, da bi med tem ko se jav-

nosti smodke podražijo, smeli dobro plačani uradniki tobačne tovarne zalagati z brezplačnimi smodkami na račun davkoplačevalcev člane političnih društev.

O slavnosti otvoritve Sokolskega doma v Domžalah priobčuje „Slov. Ilustrovani Tednik“ tri lepe slike. Nadalje prinaša slike in poročila o vseslovenskem zletu v Zagrebu, o vstaji v Albaniji, o krizi v avstrijskem vojnem ministrstvu, o stavki na Angleškem, o Koprivniku v Bohinju, (kjer je bil prvi župnik Valentin Vodnik), o Postojanski jami itd. Priporočamo „Slovenski Ilustrovani Tednik“ ki je edini slovenski list te vrste. V nobeni slovenski rodbini bi naj ne manjkal, in slabo spričevalo za slovenske gostilničarje, brivce i. dr., je, da imajo tuje liste, edinega Slovenskega Ilustrovanega Tednika pa nimajo.

Oh ti Ogr! Ogr torej ne puste, da bi se uvažalo argentinsko meso v Avstrijo le radi tega, ker imajo liberalci profit. Do tega imenitnega zaključka je prišel sedaj bistroumi „Slovenec“. Sedaj pa nastane vprašanje. Ali so Ogr merodajni za avstrijsko polovico. Kolikor je nam in tudi vsakemu človeku znano, se Ogr nimajo popolnoma nič vmešavati v avstrijsko polovico. Zato tudi nimajo pravice diktirati avstrijski zbornici, da ne sme dovoliti uvoza argentinskega mesa v Avstrijo. Toda Ogr so kljub temu dosegli svoj namen. Kdo ima pri tem največjo zaslug? Prepričani smo, da bo v tem oziru tudi „Slovenec“ z nami soglašal, da edino klerikalni poslanci. Če „Slovenec“ zatrjuje, da Ogr le radi tega ne dovolijo uvoza argentinskega mesa v Avstrijo, ker imajo liberalci od tega profit, pa vprašamo mi „Slovenca“, zakaj so glasovali proti uvozu, ker imajo od tega klerikalci zgubo. To je naravna posledica. Če imajo liberalci profit, potem imajo klerikalci zgubo. Klerikalci so morali biti torej prokleto bedasti, da so storili ta korak in izdali interese svojih volilcev, ali pa so delali iz samega koristolovstva. Najbrže pa bo naša slednja trditev prava.

„Lepo je biti danes Avstrijec!“ — je še v petek navdušeno vzkliknil patriotični „Slovenec“, kakor bi bil dobil za svoje navdušenje kje kako nagrado. Ali takoj dan na to, v soboto, že mora na istem mestu pisati: Težko, da bi se dobil v Avstriji še kak kotic, kjer bi bil narod tako preganjan in šikaniran, kakor je koroški Slovenec. Tretjina koroškega prebivalstva je oropana popolnoma svojih pravic in se ji godi približno tako, kakor Albancem doli na Turškem... Dočim ima peščica kranjskih Nemcev ljudskih in srednjih šol v izobilju, se mora za tisoče slovenskih otrok na Koroškem mučiti v nemških šolah z jezikom, ki mu je popolnoma tuj in nepoznan... Ne veliko boljše so razmere na Štajerskem... itd. — In v zlic tem dejstvu, ki jih „Slovenec“ sam tako lepo konstatira, se klerikalni patriot še na vse grolo dere, da bi ga slišala tista dunajska vlada, ki je kriva tem škandaloznim razmeram: „Lepo je danes biti Avstrijec!“ Dokler bomo uganjali mi Slovenci tak neumen in čisto neumestni patriotizem, se nam tudi nikdar nič bolje godilo ne bo. In čisto prav ima vlada, da take patriotične backe, kakor smo mi, pritiska kakor se ji zljubi.

Delitev deželnega šolskega sveta na Štajerskem in Koroškem je eden glavnih klerikalnih postulatov. Mi bi

nič proti temu postulat ne imeli, ko bi se za njim ne skrivale črne klerikalne tendence: zaslužiti tudi koroško in štajersko slovensko učiteljstvo, kakor so zaslužili kranjsko. Deželna šolska sveta v Gradcu in Celovcu sta sicer nemška, a vendar vsaj za silo napredna in slovenskim učiteljem se vsaj zaradi naprednega prepričanja ni bati nobenih persekucij. Tudi v gmutnem oziru se jim godi dosti boljše nego ubogim njih kranjskim tovarišem. Če bi se pa ta dva šolska sveta delila, bi v obeh slovenskih sekcijah dobili klerikalci neomejeno vladno roko. In za to jim ravno gre! Na vsak način bi bilo treba, predno bi stopila stvar v odločilni štadij, zaslišati slovensko učiteljstvo na Štajerskem in Koroškem. Ono bo najbolje vedelo, ali bi bila taka delitev resnično umestna ali ne. In izrek štajerskega in koroškega slovenskega učiteljstva bi se seveda moral potem primerno vpoštevati! Mi k temu postulat slovenskih klerikalcev glede koroškega in štajerskega deželnega šolskega sveta nimamo prav nobenega zaupanja. Naše klerikalce namreč do kosti poznamo in vemo, da jim ne gre nikdar za interese slovenskega naroda, temveč le za lastno strankarsko korist.

Liberalni prekupec dela draginjo mesa po zahtevi škofovega lista. Dobro. Vzemimo ta slučaj, da bi bili liberalci prekupci mesa. Kdo bi pa imel od tega dobiček, kakor ravno klerikalni kmetje. Liberalci bi torej s tem, da bi meso prekupevali, pljuvali le v svojo skledo. Podpirali bi svoje najhujše politične nasprotnike, svoje somišljenike pa bi zatirali. To je popolnoma logična konsekvence. Ne vemo, čemu bi se „Slovenec“ v tem slučaju zadiral na liberalce, mesto da bi jim bil hvaležen. V resnici pa je danes položaj tak, da živinski trgovec živine poceni ne more kupiti, klerikalni kmet pa je tudi ne more prodati, ker je nima niti za svojo porabo. To se danes opaža po celi deželi. Kajti kmetje splošno vzdihujejo, da nimajo zaslužka, ker nimajo živine. In to le radi tega, ker njih državnozborski zastopniki ne dovolijo uvoza tuje živine. Naš kmet bi se namreč le na ta način opomogel, če bi mogel kupiti živino veliko bolj poceni, kakor sedaj. Klerikalci naj torej le molče. S tem, da zatirajo meščana, zatirajo obenem tudi kmeta, le sami si polnijo žepe.

Iz Dravlj. Na sv. Roka dan je imel v Dravljah neki Hybašek iz škofovega zavoda pridigo. Tega moža najbolj boli, ko vidi iz Ljubljane grečo zavedna dekleta, katera pridno čitajo „Jutro“. Objubljaj jim je, da bodo pogubljene, posebno pa dotične, ki na skrivaj razširjajo napredne časopise med svojimi prijateljicami. Omenil je, da dotični, ki pišejo napredne liste nimajo greha. Ker je pa videl razljuteni Hybašek, da se mu ljudje smejejo v obraz, je jezno zapustil prižnico.

„Društvo jugoslov. železniških uradnikov“ javlja tem potom vsem svojim članom, da „Jugoslov. Železničar“ ni več društveno glasilo, oziroma ne prinaša več oficijelnih društvenih člankov in dopisov. Zato od slej člani ne dobe več tega lista. Društveni osrednji odbor preučuje vprašanje v izdaji lastnega lista in prosi zato vse člane začasnega potrpljenja. Osrednji odbor D. J. Ž. U.

„Flottenverein“ v Postojni. Prejeli smo iz Postojne: Gotovi krogi niso mogli mirovati brez provokacije: izmislili so si, da moramo imeti tudi v

Postojni „Flottenverein“, dasi je stališče naprednjakov glede pomnožitve vojne mornarice dobro znano. Mi smo načelni nasprotniki vojaških bremen, še posebno pa ogromnih izdatkov za „dretnaute“. Dobro se je včeraj opomnilo v neki družbi, da bi s stroški za en „dretnaut“ stala slovenska univerza in če bi se nam dalo, kar stane en sam kanon na taki ladji in kar zastrelja, lahko precej preneha Ciril-Metodova družba. Nam pa tudi vsenemška politika ni pogodu. In le radi Nemčije in v njeno ojačenje se zidajo „dretnauti“. Dokler nam Avstrija ni pravična mati, dokler je njena politika le v prid našega največjega sovraga Nemčije, ne more nihče zahtevati od nas, da smo njenim „Flottenvereinom“ prijazni. Na cesarjev dan se je pobiralo pod krinko, da gre dobiček vdovam ponesrečenih mornarjev. Kako smešno! Kjer imajo 300 milijonov kron za stavbe „dretnautov“, kakor so jih dovolile pred kratkim delegacije, tam se tudi najde par krajcarjev, ki bi se jih imelo dati za pokojnine vdovam. Samo hoteti je treba. Kričeč ubožni list je, če država, ki se ji dovoli 300 milijonov za nove ladje, nima ni enega milijona za vdove, kojih može je umoril militarizem in mora po krajcarjih pobirati milodare za nje po oni državi. Ali ne čutite, Vi visoki gospodi, da sramotite Avstrijo, če po groških nabirate za to, da Avstrija more svojo dolžnost vršiti napram vdovam? Vse to odpre morda tudi najbolj kratkovidnemu udeležniku „Flottenvereina“ oči, da se pri zbiranju ni šlo za tiste doneske, ampak le za demonstrativno širjenje ideje, ki je protidemokratska in protislovenska. Nov način izpraševanja vesti, nova inkvizicija je to. Proti temu se je treba složno upreti kdor krši disciplino, celo, če je povsem neodvisen in nima reprezentacijskih dolžnosti, ni naše gore list. Tega so se Postojnci skoro vsi tudi držali in veselica Flottenvereina je bila klaverna in prazna tako, da je bila sramota. Tudi nemško-slovenski govor Flottenvereinovega načelnika sodnega predstojnika Doljana ni mogel segreti nikogar. Prisiljena ljubezen ni dobra, binavstvo pa je najgrša lastnost, ki bi je ne smela gojiti nobena oblast. To je vspeh komandirane „veselice“. Postojna je v ostalem z mirozovom in razsvetljavo izkazala čast osebi vladarja-starčka, a pod krinko cesarsko-kraljevo in hinavske ljubezni do mornarskih vdov usiljeno politično demonstracijo je mirno in dostojno odklonila. Priporočamo zdaj g. glavarju, naj naznani navzgor povsem resnično in pošteno to-le: Dokler vodite sovražno politiko proti Slovincem, dokler jim ne date šol in slovenskih uradnikov, dokler jih preganjate, ne pričakujte ljubezni, kajti Slovenec ni kakor pes, ki ga obračaš in ti potem polize pete.

Ljubljansko semenišče se nekaj popravlja in naš ljubi Anton Bonaventura je poveril zidarska dela trdkri „Krajinische Baugesellschaft“.

Malo olke bi lahko naučili klerikalci okoliške prodajalke živil na ljubljanskem trgu, ki so večkrat tako neotesane, da se bogu vsmili. Ne čudimo se čisto nič antagonizmu, ki vlada med ljubljanskim kupcem in

okoliškim prodajalcem živil, ker prvi hoče ceneje kupiti, drugi pa dražje prodati — interesi so torej diametralno nasprotni, ali klerikalci, ki imajo velik vpliv na ljubljanske okoličane, naj bi teh ne hujskali proti meščanom in naj bi jim priporočali vsaj malo — navadne vljudnosti.

Zaplenjeno!

Komandramo sožalje. Hrvatskemu banu Tomašiću se je prepetil malheur: v Budimpešti ga je oklofotal neki lekarnar po imenu Natamšek. Radi tega je Hrvatska izdala brzjavno zapoved vsem oblastnjim v deželi, da morajo banu — brzjavno izraziti sožalje. To se je tudi zgodilo — celo sabor je poslal izraze sožalja, ali na zelo čuden način: brzjav je — po vladni naredbi — poslala kar kvestura sabora ne samo brez znanja sabora, ki niti ne zbore, ampak celo brez znanja — predsedništva. Vlada — to je Tomašić sam, ker on je šef vlade in tako je Tomašić vsem oblastnjim na Hrvatskem kratkomalo komandiral, da ga morajo obžalovati radi dobljene klofote in ako bi mogel, bi komandiral tudi ljudstvu, ali tega vendar ne more storiti, kar mu je gotovo zelo žal.

O. BERNATOVIČ

Ljubljana. — Mestni trg. — Ljubljana. Velikanska zaloga narejenih oblek za gospode, gospe in otroke. Najnižje cene, solidna postrežba.

Razne vesti.

* Nova, pred vlomilci varna blagajna. Kdor ima denar lahko zdaj spi brez skrbi — kakor tisti ki nima ničesar: iznašli so novo vrsto blagajne, ki je tako varna kakor si le more želeči. Tatovi so razpolagali dozdej z najrazličnejšimi sredstvi, s katerimi so preluknjali blagajne, posebno takozvane cevi za vrtnje železa, ki prederejo vsako blagajno. To zdaj pri novi konstrukciji ni več mogoče. V ključavnicah se nahaja nekak kemična spojina, ki pod vplivom toplote razvija neke pline, ki imajo lastnost, da omamijo in porbarjajo vlomilce. Kakor hitro pride cev za vrtnje (ki razvija silno gorkoto) v dotik s to kemično tvarino, popadajo tatovi omamljeni po tleh in se obenem porbarjajo rdeče, modro ali zeleno od anilinovih hlapov, ki se pri tem razvijajo — tako, da jih policija lahko spozna.

* Čez „veliko lužo“ v treh dneh. Mislili so, da so dosegli čudež, ko so

Naročajte, ponudite, zahtevajte in pijte samo Tolstovrško slatino

ki je edina slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kislavoda. Od vsakega zaboja plača podjetje v narodne namene 20 vinarjev, kamor naročnik določi. Naslov: Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško, kjer je tudi gostilna, letovišče. Svoji k svojim!

Skočim k tamburju. „Vražji dečak, zaprem te, da boš črn!“ „Gospod stotnik, pokorno javim, že pred štirinajstimi dnevi sem prošil za nove vijake pri bobnu!“ Da, res je bilo, prošil je, toda kdo bi si mislil, da se stari spomni na take neumnosti! In tako je šlo pri celem regimentu. Povsodi je našel kaj in vedno je to očital s tako pikro opombo — imeli smo vroč dan.

Potem pa se je začel ples. Pri ekserciranju, pri vajah v polju — povsodi je imel oči, povsodi se je pojavil. Vedno pa je prišel, kadar si je človek hotel nekoliko službo olajšati, nekotoliko pogoljufati.

Toda vojak pa je bil! Dečko, niti pojma nima! Neki dan vezbamo. Prejšnjo noč je deževalo. V kotanjah na vežbališču so stale kaluže vode. Vadili smo „nieder“. Percora gleda. Saj veš, stotnik mora čuvati obleko svoje stotnije, zatorej smo si poiskali vedno suha mesta. Percora naenkrat skoči s konja in pravi: „To ni nič. Vojak se ne sme ničesar izogibati. Migne nekemu korporalu: „Komandiraj mi pohod in potem „nieder“, tam pri tisti luži „nieder“. In korporal je komandiral. Percora je marširal, da se je tresla zemlja in na komando se je vrgel v lužo, kakor bi ga bil kdo izpodbil. In tako se je godilo povsodi. Povsodi je šel on z zgledom naprej. In vedno in v vsem strupena mrha. Imeli smo deseterdni pohod. Prispemo v vas, vojak postavijo orožje v piramide, mi odidemo v gostilno. Sedemo,

Percora se obrne na mojega poročnika: „Kaj delajo noge, gospod poročnik?“ „Zahvalim pokorno, gospod polkovnik, prav ničesar ne čutim.“ — „Ali, ali, gospod poročnik, zanimalo me je vedeti, v kakšnem stanju da so noge vaše stotnije. Hvaležen vam bodem, če mi sporočite!“ — Poročnik je zardel in odšel, za njim so se po izgubili ostali subalterni častniki, končno smo šli tudi mi, stotniki. Kupili smo vojakom loja, vojaki so si namazali noge in to je bilo zares potrebno, kajti ne vem, kako bi bili sicer prihodnji dan šli dalje.

Na drugem pohodu nam je zopet zagodel tole: Dospemo na cilj tega dne. Zlezemo s konj, naši slugi odvajajo živale v hleve, ko zadoni signal: Gospodje štabni častniki in stotniki k meni! — Gremo k polkovniku, vsi krevljamo nekoliko, zbiti od dolgotrajnega jezdranja. Percora sedi na konju sredi trga, v polnem žaru solnca. Postavimo se v krog, on vpraša podpolkovnika: „Kje imate konja?“ Dal ga je slugi. In drugega. Ta tudi. In tako vsi. Nato de on pikro: dokler pač on sedi na konju, tudi gospodje lahko. In da jim bode zelo hvaležen, če jih zagleda še pred obedom v sedlu. — No, razpršili smo se in se vrnili na konjih. Percora nam je salutiral in se zahvalil, da smo mu izpolnili njegovo željo, hotel da je videti, če se gospodje sploh še obdržijo v sedlu.

Nato je prišel čas manevrov. Tri dni so trajali. Tretji dan je naenkrat

MALI LISTEK.

J. S. MACHAR:

Zgodovina nadčloveka.

(Iz zbirke „Hrst belletr.“)

Prevel E. B.

Srečal sem znanega stotnika. Nekdaj sva bila skupaj vojaka, bila sva neločljiva prijatelja in — to je že pri vojaki običajno — ko je bil pozneje prestavljen k pehoti nekam na Ogrsko, sva se mirno razšla za vedno. Dolga leta nisem slišal o njem niti besedice.

Naenkrat pa ga srečam na Dunaju v civilu. Bil je umirovljen. Bival je neke v malem štajerskem mestecu, ni vedel, kaj naj počne dolgega časa, prihranjenih je imel nekaj kron — in pripeljal se je na Dunaj, „Oddahnit“, kakor se je izrazil.

Šla sva v malo gostilnico v zakotni ulici. Pa je že tako, če se srečata znanca, ki se dolgo vrst let nista videla: nekoliko vprašanj in nekaj odgovorov — pa že peša pogovor in dolgočasje se polasta duše. Če ne najdet česa, kar vzpodbode medlo razpoloženje, ostane jima tak večer v spominu kot eden izmed najzoprnejših.

Tisti „nekaj“ sva našla. Moj ljubi stotnik je očividno eksperimentiral s preganjanjem dolgega časa, čital je najrazličnejše in v svojem duhu v resnici docela oddaljene stvari. Naenkrat

je omenil, ne vem že več, v kateri zvezi, Nietzscheja in „nadčloveka“. Pa se je že nahajal v toku.

„Nadčlovek! Jaz sem ga poznal. Komaj sem prišel na Ogrsko, smo ga že dobili k regimentu. Polkovnik Percora. Vrag vedi, čegav rojak da je bil. Nemec menda ni bil, Čeh tudi ne, Italijan ne, Madžar ne, Francoz ne, toda govoril je vse jezike, kakor profesor. Meril je dobrih šest čevljev, imel je pinzgavske konje, kakršne imajo spediterji, vsakemu drugemu konjčku bi bil zlomil križ. Šest let je bil v Perziji in je dresiral perzijske rekrute, bil je tja komandiran od ministrstva, saj je imel tudi neke perzijske rede. Veš, splošno se misli, da imajo taki obri svojo figuro in svojo silo, pa tembolj zaspano dušo, da jim priroda ni dala dar jezika kakor drugim normalnim ljudem — morda je res tako pri vseh drugih, toda pri našem novem polkovniku temu ni bilo tako. Imel je jezik, kakor britev in kadar je hotel je hotel vrezati, je vrezal do živega. Pomisli: pride, da si predstaviš nas častnike, dobro, — „Gospoda“, pravi, „sem vojak in le vojak, nikakih drugih ozirov ne poznam. Zavedam se svoje odgovornosti v času miru, kajti mir mora biti vojaku le ouvertura vojne in hočem, gospoda, da ste vsi tega mnenja. Biti pripravljen in gotov vsak trenotek, vsako uro, to je vse. Ostalo pove gospodom moj dnevni ukaz.“

Bilo je to vražje malo, toda niti ta malenkost ni prorokovala nič do-

brega. Dnevni ukaz je prišel, a tudi v njem ni bilo mnogo: Da si ogleda svoj polk jutri ob 6. zjutraj na vežbališču.

Vedi Bog, kdo je raznesel vest, da je njegova „muba“ pregledovati zlasti pazno čisto osnažene jedilne skodelice. Prejšnji polkovnik je preiskaval vedno le jermenje. Naš praški je, kakor veš, presteval žeblje na podplatih. Vsaki izmed teh starih jezdar na nečem. To noč nisem šel niti domov, tudi drugi stotniki niso šli, da niti komandanti bataljonov niso šli. Vojaki so drgnili skodelice, lakirali jermenje in zaradi gotovosti so izpolnili tudi žeblje na podplatih.

Zjutraj pa je regiment stal. Percora prijaha, gleda. Migne nekemu korporalu: „Kako se imenujem desetnik?“ Dečko — Slovák, gleda in gleda, končno pa izblekne: „Potvora.“ — Seveda, na to se ni spomnil nihče izmed nas! Percora pa pravi popolnoma mirno: „Tako me lahko imenujete, če ste med seboj, toda v brk mi tega ne smete reči. Gospod stotnik vam pove, kako se vaš polkovnik imenuje. Odstopiti!“ Nato jezdi k moji stotnji. Zopet gleda. „Tambur, zabobnajte!“ Tambur udari na boben — strašen zvok se izvije izpod palčic — boben je bil razglašen. Percora pa mi pravi glasno: „Gospod stotnik, ali vas ne žali ta zvok?“ — „Pokorno javim, gospod polkovnik, žali me.“ — „Zakaj torej pripuščate, da vas žali vaš lastni tambur, gospod stotnik?“ in jezdi dalje.

veliki oceanski parniki prišli iz Evrope v Ameriko v petih dneh. Zdaj pa še študirajo novo kombinacijo. Potniki bi se peljali z vlakom do mesta Galvay na Irskem in iz Angleške na Irsko bi prepeljali vlak v parobrodu. Tam bi se potniki vkrcali v najhitrejšje parnike in v treh dneh prišli v Tlalfax. (Nova Škotska v Ameriki) odkoder bi se z vlakom peljali v New-York. Vožnja iz Evrope v Ameriko bi bila na ta način skrajšana za en dan in pol.

* **Menih** — tat. V Marcellu na Francoskem so aretirali te dni nekega meniha iz samostana Marliera, ki je oropal samostansko blagajno in s par babnicami odšel v Marseille. Aretirani menih Eusebius je izjavil, da se mu je v samostanu sicer prav dobro godilo, toda hudič ga je vedno motil, tako da se je nazadnje zaljubil v ženski spol in pobegnil. Vtaknili so njega in njegove ljubice takoj v luknjo.

* **Tisoč let stara cerkev zgorela.** V Isselsteinu, v bližini mesta Utrecht na Nizozemskem je zgorela te dni več kot tisoč let stara cerkev, ki je bila daleč naokoli znana po svojih starinah. Tudi v bližini se nahajajoča tobakna tovarna je do tal pogorela. Škoda je velikanska. Kako je nastal požar, dosedaj še ni znano.

* **Krivi nadzornik bolnice.** Te dni se je nek lopov skozi kapelico bolnice usmiljenih bratov v Zagrebu prikradel v neko bolniško sobo II. razreda. Tu se je predstavil za nadzornika bolnice in zahteval, da se mu na podlagi tozadevnih predpisov izroče v shrambo vse vrednosti. Potem je vzel nekemu bolniku iz predalčka srebrno tobakno dozo in uro v vrednosti 80 K ter se hitro izgubil. Ko je prišel bolniški strežnik se je pokazalo, da so bili bolniki po pretkanem lopovu okradeni.

* **Nesreča na lovu.** V Papitzu so streljali ob bregu reke Elster lovci na jato divjih rac. Za nekim grmom pa je stalo več šolskih otrok, ki so jih zadela svinčena zrna. Štirje otroci so bili ranjeni, med njimi trije težko.

* **Smola cerkvenega roparja.** V Draždanih je nek vlomilec splezal po strelovodu na streho ruske posla-niške cerkve, kjer so shranjene dragocenosti v vrednosti več stotisoč mark. V sled nesrečnega slučaja pa je padel vlomilec 15 metrov globoko na cestni tlak, kjer je obležal težko ranjen. V brezupnem položaju so ga prenesli v bolnico kjer so konstatirali, da je doma iz Lodza ter je identičen z delavcem Henrikom Krausom.

* **Grozen umor sopogre.** Iz Dortmundunda poročajo, da je v sosednji občini Buer rudar Galo polil svojo ženo, s katero se je vedno prepiral, s petrolejem, ko je spala, in jo nato zažgal. Predno se je nesrečnica zavedla položaja, je bila že vsa v plamenu in med vpitjem na pomoč se je zgrudila na tla. Ko so dospeli sosedje na lice mesta, je bila že mrtva in napol ožgana. Nečloveškega morilca so zaprli.

* **Ženitev za poskušnjo.** Sofijska policija je dobila te dni obvestilo, da se je neki ljudskošolski učitelj te dni poročil z neko gospodično samo za poskušnjo. Učitelj je izjavil, da jo bo definitivno poročil šele t'zaj, ko bo spoznal njen značaj. Policijski predsednik je nato učitelju na kratko odgovoril: "Ali poroka ali pa narazen". Kaj je učitelj nato ukrenil, ne vemo.

* **Smrt bosenskega hajduka.** V Banjaluki je umrl 106 let stari hajduk Stevo Morvica, katerega slavi narod v nešteti pesmih in pripovedkah. Mor-

vica je prebil 55 let v ječah. Svoj zadnji umor je izvršil pred dvema letoma na nekem trgu nekega živinskega trgovca v prepiru tako silno udaril, da mu je razbil čelo. Zapustil je dva sina, hišo in precejšnjo posest.

* **Insolventno mesto.** Iz Petrograda se poroča: Mesto Kijev je ustavilo plačila. Mestni podjetniki so ustavili vsa dela, ker niso že tri mesece dobili nikakega plačila. Tudi zidanje mestnih vojašnic se je ustavilo. Mesto Kijev ima več kot 500 milijonov kron dolga. Mestni uradniki so radi tega v velikih stiskah. Petrograjska vlada je odposlala radi tega v Kijev revizijsko komisijo.

* **Poskus samomora s klobučno iglo.** Iz Prage se poroča: Dne 17. avgusta je našla policija v Vladislavovi ulici ob 2. uri ponoči nezvestno 21 letno Sidonijo Ružička. Deklica je tožila o velikih bolečinah in pripovedovala, da si je prejšnji dan v trenutnem božjastnem napadu zasadila v trebuh klobučno iglo. Odpeljali so jo takoj z rešilnim vozom v deželno bolnico. Rana je zelo nevarna in bo Ružička zelo težko okrevala.

* **Političen umor.** V Pizi so izvršili delavci grozen političen umor. Osem delavcev se je peljalo v dveh izvoških za predsednikom socialistične ladjedelnice družbe. Ustavili so ga in se začeli z njim prepirati. Kar naenkrat je potegnil eden izmed delavcev revolver in ustrelil na predsednika Barachinija. Ustrelil je 25krat. Barachini je bil takoj mrtev. Morilec je pobegnil, pozneje pa so ga aretirali.

* **Najvišje železnice.** V Evropi je bila do pred kratkim zobčasta železnica, ki vodi od Zermatta do Gornargrada, edina, ki je dosegla najvišjo največjo višino nad morsko površino. Njena najvišja točka leži 3018 metrov nad morsko gladino in bila je več let tudi edina, ki je vozila nad 3000 metrov višine. Sedaj jo prekaša že mnogoimenovana železnica na Jungfrau, katere postaja „Eismeer“ je 3162 metrov visoko, medtem ko bo naslednja postaja „Jungfraujoch“ 3396 metrov in končna projektirana točka celo 4075 metrov visoko. Najvišja normalnotirna železnica Evrope je bila do pred kratkim brenerska železnica ki vozi na najvišji točki 1362 metrov visoko nad morjem, medtem ko monteniška železnica vozi najvišje le 1338 metrov, arlberska 1311 metrov, gotthardska pa samo 1154 metrov. Že nekaj let prekaša v tem oziru brenersko železnico simplonska, katere najvišja točka je 1430 metrov visoko. Neprimerno večje višine kot v Evropi so dosegli pri grajenju železnic marsikje v Ameriki. Železnice v 3000 m in celo več kot 4000 metrov višini niso tam nobena redkost. Tako dosežejo: najvišja železnica v Mehiki, Cusubra dela Cruses pri Salazarju 3041 metrov, v Združenih državah na vrhu Tremont 3453 metrov in na vrhu Tenn 3119 metrov višine. V južni Ameriki doseže železnica, ki vodi iz Antafagaste severno v bolivijsko ozemlje, pri Ascanu 3956 metrov višine. Pri Pulycayu v Boliviji doseže neka železnica skoraj višino železnice na evropsko Jungfrau (4166 metrov), namreč 4152 metrov. V južnem Peru vozi pogorska železnica v bližini velikega pogorskega jezera Titicaca pri Portez el Cruzera do 4270 metrov in od l. 1873. vozi od Puno ob jezeru Titicaca do pristaniškega kraja Arequipa železnica, ki doseže pri Vincocay 4470 metrov višine. Še višje, do 4618 metrov nad

morsko površino vozi na vzhodni strani Andov žična železnica, ki vodi iz Chilecita v Argentini do Mejanca. To železnico pa prekaša še za 6 metrov železnica, ki jo sedaj šele grade od Arequipa do La Paza in sicer na najvišji točki pri Laguni Blanci. Še ne popolnoma dodelana bolivijska železnica Juliaco-Cuzco se bo v bližnji bodočnosti dvigala do 4751 metrov nad morsko višino in še nekoliko višje, pri 4775 m, torej le za 35 m pod vrhom Mont Blanca, leži v takozvanem Passa di Galesa najvišja točka znamenite oroxske železnice v Peru (Lima-Oroxa), ki so jo že l. 1873 izročili prometu in vzdržuje že 37 let svoj svetovni višinski rekord.

* **Težka nezgoda pesnika Rostanda.** Francoski pesnik Rostand, ki je radi svojega „Chanteclera“ svetovno znan, je odšel te dni iz svojega posestva v Jean de Luz, da obišče bolnega slikarja Bounata. Na potu se je prevrnil avtomobil. Pesnik Rostand je zadobil težke poškodbe na glavi in trebuhu. Odpeljali so ga nezvestnega v bližnjo hišo, kjer so mu podelili prvo pomoč. Zdravniki so izjavili, da ga bodo rešili iz nevarnosti.

* **Edisonova prorokovanja.** „Gaulois“ prinaša vsa prorokovanja, ki jih je Edison izrekel v raznih intervjuih: V eni generaciji bodo izginile parne lokomotive, ker bodo povsod zavladale električne železnice. — Kmalu bodo naše pohištvo iz jekla in knjige bodo vezali v jeklo. Že zdaj izdelujejo v New-Yorku mize in stole iz te kovine. — Avijatika se bo razširila po vsem svetu in se bo uporabljala splošno, le da bo imel aeroplan drug tip: dvigal se bo vertikalno. — S pomočjo nekega novega sistema električnih baterij bodo postali podmorski čolni tako nevarni, da bodo države prenehale graditi oklopnice. — Namesto papirja bodo začeli rabiti nikel, material za knjige, debele 5 centimetrov in težke 400 gramov ne bo veljal več nego en dolar. — Zlato bo kraljevalo samo še malo let kot najzlahtnejša kovina. Razun vsega tega pa bomo imeli kmalu tako mašino, kamor se bo dejalo suknjo, gumbi in nit in obleka bo prišla gotova ven.

* **Cook in Peary razkrinkana?** Čitatelji se gotovo še spominjajo, kakšen velik sunder je bil v časopisu, ko sta se Cook in Peary prepirala, kdo izmed njiju je dosegel severni tečaj. Zdaj poročajo iz New-Yorka, da sta oba „slavna“ moža dobila poziv pred sodišče. Toži ju new-yorško, filadelfijsko in St. Louisko zemljepisno društvo, ki zahtevajo povrnitev izposojenih denarnih pomoči in izplačanih honorarjev, češ, da so se prepirala, da nista niti Cook niti Peary prišla na severni tečaj.

* **Smrt milijonarja-samotarca.** V Los Angelosu v Ameriki je te dni umrl milijonar Phipps — veliki samotarec. Pokočinik je bil pravi čudak. Domišljeval si je že več let, da ga nasledujejo roparji in je imel zaradi tega svojo sobo v nekem hotelu, kjer je stanoval, obito z železnim okovjem, tako da ni mogel nihče vanjo udrati. V tej sobi je stanoval celih osem let in se ni nikdar prikazal na cesto. K sebi je pripustil le svoje najboljše prijatelje, ki pa so bili zelo redki.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

40letni jubilej važnega češkega cesarskega reskripta.

Praga, 20. avgusta. V kratkem se vrši 40letni jubilej cesarskega reskripta z dne 12. septembra 1871., ki je imel za Češko zelo velik pomen. Radi tega je češka državna pravna stranka odposlala češkemu „Narodnemu svetu“ pismo, v katerem ga pozivlja, naj priredi v proslavo tega jubileja veliko narodno slavnost, na kateri bi sodelovali zastopniki vseh čeških političnih strank brez razlike in obenem odpošlje tudi posebna adresa na cesarja.

Uvoz argentinskega mesa in češki meščanski poslanci.

Praga, 20. avgusta. Češki meščanski poslanci nameravajo takoj ko se snide zbornica, radi prepovedi uvoza argentinskega mesa v Avstrijo, nastopiti najostreje proti vladi. Zlasti praški poslanci so silno ogorčeni. Za časa uvoza argentinskega mesa je moral namreč praški občinski svet pristati na razne obveznosti, vsled česar ima Praga sedaj radi prepovedi uvoza argentinskega mesa občutno škodo, ki znaša 80.000 kron.

Požar v Frankfurtu.

Frankfurt ob Meni. Danes je v Oplovi tovarni nenadoma izbruhnil požar, ki je tovarno popolnoma uničil. Zgorela sta tudi dva delavca, več jih je pa težko ranjenih. Nad 3000 delavcev je brez dela. Škoda znaša okoli 5 milijonov mark.

Kolera na Turškem.

Solun, 20. avgusta. Včeraj se je pripetilo v Valoni 17 slučajev ko-

lere, v Skoplju 5 in v Medui 5. Sploh se kolera po Turškem jako hitro razširja, ker ni dovolj preskrbljeno za zdravstvene odredbe.

Stavka na Angleškem.

London, 20. avgusta. Radi stavke so morali vsi plavži ustaviti delo. Radi tega je sedaj več kot 50.000 delavcev brez posla.

Liverpool, 20. avgusta. Stavka se tu nadaljuje. Promet popolnoma počiva. Včeraj ponoči je prišlo med stavkajočimi delavci in policijo zopet do velikih spopadov, pri katerih je bilo na obeh straneh več oseb težko ranjenih.

London, 20. avg. Železničarska stavka je končana. Vodstvo je izdalo razglas, da v ponedeljek lahko gredo vsi delavci na delo. Prve vlake, ki so že danes odpotovali, je pozdravila množica silno navdušeno. Pogodba med železniškimi družbami in stavkajočimi železničarji obsega osem točk, med drugim sledeče: Vsi stavkajoči delavci naj bodo zopet sprejeti v delo, nikogar se ne sme sodnijsko zasledovati ali kaznovati od strani vodstva. Vlada je obljubila železniškim družbam, da bo takoj, ko se snide zbornica izjavila, da je prošnja železniških družb po zvišanju železniškega tarifa popolnoma upravičena in obenem tudi prošnjo podpirala. Vojaške čete, ki so došle v London, se morajo vrniti tja, odkoder so prišle. Pogajanja glede podrobnosti posameznih točk se bodo še nadaljevala.

Lastnik in glavni urednik Milan Plut.
Odgovorni urednik V. M. Zalar.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

„Domovina“

posreduje pri oddaji primernih stanovanj za dijake. Zato prosimo vse one stranke, ki imajo oddati dijaška stanovanja, da javijo to čim preje odboru društva; ravnotako se lahko obračajo starši dijakov do društva, ki bo de njihovim željam radevolje ustreglo. — Pojasnila daje gospod profesor Anton Jug, Ljubljana, Dalmatinova ulica 3/1.

Jako zanimiv, zabaven in poučen list s slikami je

„Ilustrovani tednik“

ki izhaja vsak petek ter stane četrletno K 1-80.

Zahtevajte ga povsod! Naročite ga in inserirajte v njem!

Naslov: Ilustrovani Tednik, Ljubljana.

Lovske puške vseh sestav, priznane delovne vrste z najboljšim strelnim učinkom priporoča

Prva borovska orožnotovarniška družba

PETER WERNIG

družba z omejeno zavezo v Borovljah na Koroškem.

Ceniki brezplačno in poštne prosto.

„Jutro“ se prodaja v Trstu po 6 vinarjev

v naslednjih tobakarnah:

Becher ulica Stadion,
Trevisan ulica Fontana,
Pipan, ulica Fabra,
Bevk, trg Goldoni,
Vovk, ulica Carducci,
Sekovar, Vojašnični trg,
Hrast. Poštni trg,
Mož, ulica Miramar,
Magolo, ulica Belvedere,
Geržina, Rojan,
Raunacher, Campo Marzio,
Bruna, SS. Martiri,
Ercigoj, ulica Massimiliana,
Rončelj, ulica S. Maroo,

Bruna, ulica del Rivo,
Bubnič, ulica Sette Fontane,
Gramaticopulo, ul. Barriera,
Spöder, ulica Barriera,
Lavrenčič, Vojašnični trg.
Benusi, Greta,
Kichel, Rojan,
Bajc, ulica Geppa,
Luzatto, ulica Acquedotto,
Segulin, ulica Industria,
Lug, ulica S. Lucia,
Zidar, Sv. M. Magdalena,
Hreščak, ulica Belvedere.
Cechimi, ulica dell' Istra,

Kdor išče ali oddaja kako

službo,

kdor hoče kaj

kupiti ali prodati,

doseže to najlažje, ako

inserira

v Malih oglasih „Jutra“. Za besedo se plača

samo 5 vinarjev.

Oblastveno avtorizirani in zapriseženi

geometer Lisec

Ljubljana, Sodna ulica 3

prevzema vse zemljemerske

zadeve ter jih najhitreje

izvršuje po najnižji ceni.

Prodajalna

na zelo prometni cesti v Ljubljani, elegantno opremljena, se odda takoj z vso specerijsko zalogo in z vsem inventarjem ali brez njih pod zelo ugodnimi pogoji. Naslov v upravnistvu „Jutra“.

Prvi slovenski fotografski atelijê

D. Rovšek

v Ljubljani

Kolodvorska ulica šte. 32 a

Ustanovljen leta 1890.

M. RAVTAR
delikatesna trgovina in vinarna
Ljubljana, Jurčičev trg 3
priporoča svojo veliko zalogo raznih
jestvin, finih namiznih in
desertnih vin, likerjev, ko-
njaka in šampanjca.

Eksport
kranjsk. klobas in brinjevca
Slav. društvom posebno nizke cene.
Za veselice dam blago tudi v komi-
sijsko prodajo.

**Več čevlarskih
pomočnikov**
za razno delo, kakor za staro, novo,
zbito in šivano sprejme J. Zamljen,
čevljar, Sodna ulica.

**Najboljše odgovori „Slovincu“ vsak
naš prijatelj, ako se naroči na „Jutro“,
ali pa najde novega naročnika!**

Pozor! Preselitev! Pozor!
FR. P. ZAJEC, Ljubljana.

Velika zaloga pravih švicar. ur, zlatnine, srebrnine, gramofonov, plošč itd.

Tem potom v ljudno naznanjam, da sem preloži svojo trgovino s Starega trga 26 na

Stari trg št. 9

isto popolnoma na novo uredil ter povečal in mi bo mogoče svoje cenjene odjemalce v
vsakem oziru v zadovoljivost postreči. — Osobito opozarjam slavno občinstvo, kot prvi
in edini slovenski, to obrt upravičeni izvrševati ter oblast-
veno izprašani optik in strokovnjak na svoj

optični zavod

po najnovejšem sistemu z električnim obratom urejeni.
V zalogi imam vedno najnovejša ščipalnice, očala, tudi Rotenstockove; toplomerje,
daljnogled vseh vrst, kakor „Zeiss“, „Goerz“, „Busch“ itd., zrakomere, hydrometre,
raznovidne tehtnice za žganje, mleko itd. — Vsa popravila izvršujem v svoji
lastni, dobro urejeni delavnici točno in solidno. — Zahvaljujem se za dosedanje mi iz-
kazano zaupanje in prosim, da mi isto ohranite tudi v bodoče.

Z odličnim spoštovanjem

Fr. P. Zajec, Stari trg št. 9.

**„JUTRO“ se prodaja v Ljubljani
po 6 vinarjev**

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.
Državni kolodvor.
Blaž, Dunajska cesta.
Sever, Krakovski nasip.
Pichler, Kongresni trg.
Češark, Selenburgova ulica.
Dolence, Prešernova ulica.
Fuchs, Marije Terezije cesta.
Mrzlikar, Sodna ulica.
Šubie, Miklošičeva cesta.
Zupančič, Kolodvorska ulica.
Pirnat, Kolodvorska ulica.
Šenk, Resljeva cesta.
Kotnik, Šiška.
Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.
Košir, Hišlerjeva ulica.
Stiene, Valvazorjev trg.
Sušnik, Rimska cesta.
Ušeničnik, Židovska ulica.
Kleinstein, Jurčičev trg.
Križaj, Sp. Šiška.

Wislak, Gosposka ulica.
Kustrin, Breg.
Tenente, Gradaška ulica.
Velkavrh, Sv. Jakoba trg.
Sitar, Florjanska ulica.
Blaznik, Stari trg.
Nagode, Mestni trg.
Kanc, Sv. Petra cesta.
Treo, Sv. Petra cesta.
Kušar, Sv. Petra cesta.
Podboj, Sv. Petra cesta.
Elsner, Kopitarjeva ulica.
Bizjak, Bohoričeva ulica.
Remžgar, Zelena jama.
Svetek, Zaloška cesta.
Jamšek, Tržaška cesta.
Štravs, Škofja ulica.
Likar, Glince.
Štrkovič, Dunajska cesta.
Klančnik, Tržaška cesta.

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatović

Ljubljana, Mestni trg 5

priporoča radi minule sezije v okasiji

obleke za gospode

iz listra ali pralne v barvah

od K 10.— naprej

ter panama

klobuke in slamnike.

Rezervni zaklad
nad pol milijona
kron

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem zadrugnem domu

v LJUBLJANI

Dunajska cesta št. 18

obrestuje hranilne vloge po čistih

4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom ter
jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Posojuje na zemljišča po 5 1/2 % brez amortizacije ali na amorti-
zacije po dogovoru.

Eskomptuje

trgovske menice.

Ustanovljena

leta 1882.

Denarni promet

v letu 1910

K 100,000.000.—

Stanje hranilnih
vlog dvajset
milijonov kron

Eskomptuje

trgovske menice.

Ustanovljena

leta 1882.

Upravno premoženje

v letu 1910

K 20,500.000.—

Eternit

ETERNIT-tovarna

Patent HATSCHEK

Najboljše pokrivanje streh

General. zastop: V. Janach & Co., Trst.

Glavna zaloga:

T. Korn, Ljubljana.

L. J. Fröhlich

sobni slikar in plesarski mojster, dekora-

cije, napisi in cerkveno slikarstvo

Ljubljana, Hrenova ulica 17.

Poslovanje-hranilni račun št. 67.626.

Podružnica „Jutra“

za Sp. Šiško in okolico

(v Sp. Šiški, Celovška cesta št. 77, v

hiši g. Tomažiča) telefon št. 177,

sprejema poročila za uredniški del

lista, oglase, naročilno itd.

Uradne ure od 8.—12. in od 2.—6.

Sprejema zavarovanja človeškega živ-
ljenja po najraznovrstnejših kombi-
nacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko
nobena druga zavarovalnica.

Vsa čist dobiček se razdeljuje zavarov-
ancem; dosedaj se ga je izplačalo
K 2,495.719.—

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi.

Reserve in fondi K 54,000.000. Izplačane odškodnine in kapitalije K 109,356.860.58.

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovansko-narodno upravo.

Vsa pojasnila daje:

Generalno zastopstvo v Ljubljani v Gosposki ulici št. 12.

Pisarne so v lastni bančni hiši.

Zavaruje poslopja in premičnine proti
požarnim škodam po najnižjih cenah.
Zavaruje proti tatvini, razbitju ogledal
in okenskih plošč.

Škode cenjuje takoj in najkulantneje.
Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatno
podporo v narodne in občnokoristne
namene.

Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8.

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

priporoča svojo bogato zalogo najnovejših tiskovin za šole, krajne šolske svete, županstva in druge urade. — Tiskarna sprejema vsa v ti-
skarsko in litografsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje točno, okusno in po solidnih cenah. — Tiskanje šolskih knjig in časopisov.

Lastno založništvo.

Muzikalije.

Telefonska št. 118.

Najmodernejša črke.

Litografija.

Poslovanje-hranilni račun št. 78.307.

Del. glavica:
K 5,000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond nad
K 610.000.

Stritarjeva ulica št. 2.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 1/2 %.

KINTA
K.C.L.

Priznana močna, lahka tekoča
solidna in neprekosljiva so
KINTA kolesa.

Najboljše jamstvo, ilustrovani
ceniki brezplačno.

K. J. Camernik

LJUBLJANA, Dunajska c. 9.

Special. trgovina s kolesi in posam. deli.

Izposojevanje koles.